

Starfsáætlun Þekkingarseturs Suðurnesja árið 2020

Þekkingarsetur Suðurnesja var stofnað 1. apríl 2012 og að því standa öll sveitarfélögin á Suðurnesjum, Náttúrustofa Suðvesturlands, Rannsóknasetur Háskóla Íslands á Suðurnesjum og Keilir. Helstu markmið þekkingarsetursins snúa að rannsóknum og þróun, háskólanámi, símenntun, samþættingu þekkingarstarfs og samstarfi við aðrar menntastofnanir á Suðurnesjum. Hér á eftir er farið yfir starfsáætlun setursins fyrir árið 2020 í samræmi við markmið þess og samning við Mennta- og menningarmálaráðuneytið.

Rannsóknastarf

Náttúrustofa Suðvesturlands og Rannsóknasetur Háskóla Íslands á Suðurnesjum bera uppi rannsóknarhluta þekkingarseturs Suðurnesja. Hér fyrir neðan má sjá yfirlit yfir helstu verkefni þeirra á árinu.

Náttúrustofa Suðvesturlands

Náttúrustofu Suðvesturlands kemur að fjölbreyttum verkefnum en megináhersla er lögð á fugla- og sjávarrannsóknir (fjöru og grunnsjávarlíf) enda er stofan einstaklega vel staðsett til slíkra rannsókna. Á Náttúrustofunni er miðstöð fræða framandi sjávarlífvera á Íslandi, þar er haldið utan um útbreiðslu allra þekktra framandi sjávarlífvera við Ísland og jafnframt lögð stund á metnaðarfullt rannsóknastarf í þessum fræðum.

Helstu verkefni:

- *Heilbrigði hafna á Suðurnesjum.* Verkefnið var styrkt af Uppbyggingarsjóði Suðurnesja og snýr að því að kanna heilbrigði hafna á Suðurnesjum m.t.t. efnamengunar og aðkomutegunda. Hafnarstarfsemi verður að stjórna á réttan hátt til að viðhalda góðum vatnsgæðum og heilbrigðu umhverfi. Ávinningur verkefnisins er aukin vitneskja til faglegrar stjórnunar í hafnarrekstri sem leiðir til minni mengunar innan hafnarsvæða og hagræðingar í rekstri báta s.s. minni eldsneytisnotkunar ásamt verndunar innlends lífríkis. Verkefnið mun stuðla að leiðandi stöðu sveitarfélaga á Suðurnesjum á þessu sviði. Um er að ræða samstarfsverkefni Náttúrustofunnar, Rannsóknaseturs HÍ á Suðurnesjum og Heilbrigðiseftirlits Suðurnesja.
- *Landnám grjótkrabba við Ísland.* Rannsóknir á landnámi grjótkrabba hafa verið stundaðar frá því krabbinn fannst fyrst hér við land árið 2006. Um samstarfsverkefni Náttúrustofunnar og Rannsóknaseturs HÍ á Suðurnesjum er að ræða, með þá Dr. Sindra

Gíslason og Dr. Halldór Pálmar Halldórsson í fararbroddi líkt og verið hefur frá upphafi þessara rannsókna. Áfram verður fylgst með framvindu landnáms grjótkrabbans við landið, breytingum í aflasamsetningu, lírfum í svifi auk þess sem ýmsar tilraunir verða gerðar á tegundinni og öðrum krabbategundum.

- *Vöktun hafna m.t.t. framandi tegunda.* Náttúrustofan hóf vöktun á framandi tegundum í helstu höfnum umhverfis landið árið 2018. Hafnir eru fyrsti viðkomustaður flestra aðkomutegunda þar sem meira en 80% þeirra berst sem skipum. Um er að ræða árlega vöktun í umsjá Náttúrustofunnar.
- *Rannsóknir á landnámi griphvelju.* Griphvelja (*Gonionemus vertens*) er ný tegund hér við land. Hún fannst hér fyrst árið 2008 og hefur nú fundist bæði í Faxaflóa og Eyjafirði. Náttúrustofan hóf árið 2017 rannsóknir á tegundinni sem miða að því að kanna útbreiðslu, áhrif og erfðafræði hennar.
- *Rannsóknir á landnámi glærmöttuls.* Möttuldýrið glærmöttull (*Ciona* sp.) er ný tegund hér við land og fannst hér fyrst árið 2007. Náttúrustofan hóf rannsóknir á glærmöttli árið 2018 sem snúa að útbreiðslu, þéttleika og erfðafræði tegundarinnar. Áframhald verður á rannsóknunum í ár, en nú þegar er ljóst að tegundina er að finna í miklum þéttleika í höfnum á Suðvesturlandi.
- ICES WGITMO. Forstöðumaður Náttúrustofunnar er fulltrúi Íslands í vinnuhópi á vegum ICES er lýtur að flutningi framandi sjávarlífvera, en margir af fremstu vísindamönnum heims á þessu sviði eru þátttakendur í því samstarfi. Forstöðumaður stofunnar mun sækja árlegan fund vinnuhópsins í Póllandi í mars en þessi aðild setursins er mikilvægur hluti alþjóðlegs samstarfs Íslands um flutning framandi lífvera um heiminn.
- SEATRACK. Um alþjóðlegt verkefni er að ræða sem er undir stjórn Norwegian Polar Institute og Norwegian Institute for Nature Research (NINA). Verkefnið snýr m.a. að því að kortleggja ferðir sjófugla að vetri til um Norður Atlantshaf. Verkefnið hófst árið 2014 og verða dægurritar endurheimtir af síla- og silfurmafum sem merktir hafa verið á Suðvesturlandi og í Krossanesborgum í Eyjafirði og eins af hvítmafum og toppskörfum í Melrakkaey á Snæfellsnesi líkt og síðustu sex ár.
- *Bjargfuglavöktun.* Þetta verkefni fer fram víðsvegar um land í samstarfi við aðrar náttúrustofur, Rannsóknasetur HÍ á Snæfellsnesi og Arnþór Garðarsson við Háskóla Íslands sem hóf verkefnið árið 1983. Náttúrustofan vaktar fjögur fuglabjörg á Reykjanesskaga; Krýsuvíkurborg, Valahnúk, Hafnaberg og Hólmsberg. Margir stofnar sjófugla standa nú höllum fæti hér við land og fara ört minnkandi, mikilvægt er að fylgjast vel með þessum stofnum til að geta greint breytingar sem eru að eiga sér stað í umhverfi okkar.

- *Fiðrildavöktun.* Vöktun fiðrilda á Íslandi er verkefni sem hófst árið 1995 af hálfu Náttúrufræðistofnunar Íslands. Í dag er vöktunin samstarfsverkefni NÍ, Náttúrustofa og einkaaðila víða um land. Náttúrustofan tók fyrst þátt í verkefninu árið 2012. Um er að ræða 34 vikna vöktun á hverju ári.
- *Vöktun skólpmengunar.* Náttúrustofan hefur frá árinu 2005 komið að vöktun skólpmengunar á Reykjanesskaga en verkefnið er á vegum Heilbrigðiseftirlits Suðurnesja. Farið er á 19 valin svæði á þriggja mánaða fresti og sjósýni tekin ásamt því að hitastig er mælt.
- *Ráðgjafarnefnd fagstofnana og eftirlitsaðila skv. lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála.* Forstöðumaður stofunnar situr í nefndinni fyrir hönd Samtaka Náttúrustofa. Ráðgjafarnefndin er skipuð skv. 9. gr. laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og 7. gr. reglugerðar nr. 935/2011 um stjórn vatnamála. Hlutverk nefndarinnar er að vera Umhverfisstofnun og vatnaráði til ráðgjafar um atriði sem undir lögin heyra og leggja fram nauðsynleg gögn vegna vinnu við gerð áætlana samkvæmt lögum um stjórn vatnamála og upplýsingar um hvaða gögn liggja fyrir.
- *Önnur verkefni.* Náttúrustofan tekur þátt í ýmsum minni verkefnum sem eru í raun of mörg til að telja öll upp en hér verða gefin dæmi um verk sem eru allt frá nokkrum klst. upp í nokkrar dagstundir. Dæmi um það er s.s. rjúpnavöktun á Reykjanesi í samstarfi við Náttúrufræðistofnun, ráðgefandi hlutverk við framkvæmdir og skiltagerð, umsagnir um þingsályktunartillögur, fyrirspurnir, almenningsfræðsla, kennsla og fleira.

Helstu samstarfsaðilar:

- Rannsóknasetur Háskóla Íslands á Suðurnesjum
- Þekkingarsetur Suðurnesja
- Hafrannsóknastofnun
- Háskóli Íslands
- Norwegian Polar Institute
- Norwegian Institute for Nature Research (NINA)
- Samtök Náttúrustofa (SNS)
- Náttúrufræðistofnun
- Heilbrigðiseftirlit Suðurnesja
- Veitingahúsið Vitinn, Sandgerði
- Köfunarþjónusta Sigurðar ehf.
- Matís

Rannsóknasetur Háskóla Íslands á Suðurnesjum

Áhersla Rannsóknaseturs HÍ á Suðurnesjum er á sviði eiturefnavistfræði og sjávarlíffræði. Líkt og undanfarin ár munu fara fram rannsóknir á áhrifum mengandi efna á sjávarlífverur á norðurslóðum, í tengslum við innlenda og erlenda vísindamenn og framhaldsnema. Áhrif ýmissa efna á krækling og krabbadýr verða rannsökuð með notkun líffræðilegra mælikvarða og notagildi aðferðanna við umhverfisvöktun metin. Rannsóknirnar munu nýttast við þróun mengunarmiðstöðvar á setrinu sem hófst árið 2016 og er styrkt af Uppbyggingarsjóði Suðurnesja. Rannsóknir á landnámi grjótkrabbans munu einnig halda áfram á árinu.

Rannsóknasetrið mun áfram hafa umsjón með söfnun kræklinga vegna árlegrar mengunarvöktunar á landsvísu að beiðni Umhverfisstofnunar (UST) en nú í ár mun rannsóknasetrið að líkindum halda áfram með rannsóknir á örplasti í sjávarlífverum m.a. í samstarfi með UST og Matís.

Starfsmenn Rannsóknasetursins eru í vinnuhópum á vegum ICES, AMAP og NordMar er lúta að áhrifum mengandi efna á sjávarlífverur og umfangi plastmengunar á norðurslóðum en margir af fremstu vísindamönnum Evrópu á þessu sviði eru þátttakendur í þeim samstarfshópum. Starfsmenn setursins munu sækja fund ICES vinnuhópsins í Portúgal í mars en þessi aðild setursins er mikilvægur hluti alþjóðlegs samstarfs Íslands um mengun sjávar á norðlægum slóðum (ICES/OSPAR). Þátttaka setursins í AMAP plathópnum er fyrir hönd Umhverfisstofnunar og verða niðurstöður rannsókna á örplasti í íslenskum sjávarlífverum meðal annars kynntar á ráðstefnunni Strandbúnaður og á alþjóðlegri plastráðstefnu í Hörpu í mars og apríl nk.

Auk viðamikilla samstarfsverkefna með Náttúrustofu Suðvesturlands sem nefnd voru hér að framan, tekur Rannsóknasetrið þátt í SureAqua en það er samstarfsverkefni fjölmargra innlendra og erlendra aðila sem snýr að hagnýtum rannsóknum í líffræði. Rannsóknastofnunin IRIS í Stavanger í Noregi leiðir það verkefni og mun þáttur setursins meðal annars snúa að umhverfisáhrifum fiskeldis.

Rannsóknasetrið hefur umsjón með Sæmundi fróða RE, rannsóknabáti Háskóla Íslands, og Gavia-kafbáti HÍ og verða ýmis rannsókn-, kennslu- og þjónustuverkefni tengd þeim á árinu. Árleg fjöruferð HÍ og Ferðafélags Íslands verður farin í apríl en líkt og undanfarin ár hefur forstöðumaður Rannsóknasetursins umsjón með þeirri ferð.

Helstu samstarfsaðilar:

- Náttúrustofa Suðvesturlands
- Þekkingarsetur Suðurnesja

- Hafrannsóknastofnun
- Háskólinn í Osló
- IRIS í Stavanger
- Háskólinn í Gautaborg
- Matís ehf.
- Svinna-Verkfræði ehf.
- RORUM ehf.
- Veitingahúsið Vitinn, Sandgerði
- Köfunarþjónusta Sigurðar ehf., Keflavík
- Kræklingaræktendur á Suðurnesjum

Rannsóknastöð Þekkingarsetursins

Einn líffræðingur, Sölvi Rúnar Vignisson, er starfandi í heilu stöðugildi hjá rannsóknastöð Þekkingarsetursins. Helstu verkefni hans þetta árið munu snúa að fuglarannsóknnum, bæði sem hluti af rannsóknnum í samstarfi við aðra sem og þjónustuverkefni fyrir fyrirtæki á svæðinu. Sölvi Rúnar vinnur að doktorsverkefni sínu samhliða starfi í Þekkingarsetrinu en rannsókn hans snýr að því að svara brýnum spurningum er varða far, lýðfræði og vernd farfugla. Íslenski tjaldurinn (*Haematopus ostralegus*) er mjög ákjósanlegt viðfangsefni þeirra rannsókna því að stofninn er samsettur af bæði farfuglum og staðfuglum. Einstaklingar sem sýna breytilega farhegðun (greinda með ísótópum og einstaklingsmerkingum) parast gjarnan og eignast unga sem geta hvort sem er orðið staðfuglar eða farfuglar. Þetta er einstakt kerfi sem býður upp á mikla möguleika. Þekking á kerfinu hefur verið byggð upp við Rannsóknasetur HÍ á Suðurlandi á síðustu árum og hefur Sölvi og Þekkingarsetrið tekið fullan þátt í verkefninu með því að sjá um allar rannsóknir verkefnisins sem snúa að Reykjanesskaga. Sölvi Rúnar hlaut nýlega 750.000 kr. styrk úr Vísinda- og rannsóknarsjóði Suðurlands til að vinna að doktorsrannsókn sinni.

Wildlands Studies eru bandarísk samtök sem bjóða upp á námskeið í náttúrufræðum víðsvegar um heiminn fyrir nemendur sem hafa náð 18 ára aldri. Þátttakendur geta fengið námskeiðin metin til eininga. Jenna Spackeen, doktor í haffræði, óskaði eftir samstarfi við Þekkingarsetrið vegna sumarnámskeiðs sem halda á hér á landi næsta sumar. Nemendur verða um 15 talsins og munu þeir dvelja í setrinu í viku. Á þeim tíma munu þeir taka þátt í vaðfuglarannsóknnum sem Sölvi Rúnar stýrir. Þeir munu auk þess kynna starfsemi Þekkingarsetursins og stoðstofnana þess, Reykjanes Geopark og Reykjanesskaganum.

Á árinu mun Sölvi Rúnar einnig sinna eftirliti og annarri vinnu vegna verkefna sem unnin verða í eldisrýmum setursins auk áframhaldandi vinnu við rannsóknir á vistfræði fjara á

Reykjanesskaganum og þátttöku í rannsóknum Náttúrustofu og Rannsóknaseturs HÍ. Þá tekur hann þátt í rannsókn á farháttum og vetrarsvæðum íslenska kjóans á vegum Háskóla Íslands, rannsókn á áhrifum umhverfis og lýðfræði á farhætti tjalda á vegum Rannsóknaseturs HÍ á Suðurlandi, University of Aveiro í Portúgal og University of East Anglia í Bretlandi í samstarfi við Þekkingarsetrið, rannsókn á farháttum og líkamsástandi sanderla og annarra vaðfugla á fari um Reykjanes sem University of Groningen stýrir í samstarfi við HÍ og Þekkingarsetrið og loks rjúpna- og vetrarfuglatalningum á vegum Náttúrufræðistofnunar Íslands.

Rannsóknaaðstaða

Rannsóknarými Þekkingarsetursins eru í boði til rannsókna og athugana er tengjast til dæmis eiturefnavistfræði, fiskeldi og rannsóknum á sjúkdómum í fiski. Þekkingarsetrið hefur fengið starfsleyfi til 12 ára frá Matvælastofnun til slíkra rannsókna. Árið hefst með talsverðum endurbótum á búnaði sem tengist blautrýmum en borholudæla verður endurnýjuð og loftunarbúnaður færður út úr húsinu.

Fiskeldisfyrirtækið Stofnfiskur hefur verið aðalnotandi blautrýmanna síðustu ár og gert er ráð fyrir að svo verði áfram, að minnsta kosti í tvö ár í viðbót. Verkefni þeirra snýr að framleiðslu á hrognkelsum til útflutnings sem gengið hefur vel.

Minna blautrýmið er ekki í notkun eins og er en vonast er til þess að Tilraunastöðin að Keldum nýti aðstöðuna á árinu auk þess sem fyrirspurnir hafa borist frá fleiri aðilum.

Í byrjun síðasta árs tók Þekkingarsetrið að sér að hýsa tímabundið sæeyru sem eru í eigu Sæbýlis á Eyrarbakka og verða þau hjá okkur eitthvað áfram.

Þekkingarsetrið er áfram aðili að INTERACT (International Network for Terrestrial Research and Monitoring in the Arctic). INTERACT er alþjóðlegt net rannsóknastöðva á norðlægum slóðum sem fengið hefur fjármögnun síðustu ár úr rammaáætlunum Evrópusambandsins um rannsóknir og þróun. Í lok árs 2019 fékkst styrkur úr Horizon 2020 sjóðnum til áframhaldandi starfs samtakanna næstu fjögur árin fyrir INTERACT III. Þekkingarsetrið býður upp á svokallaðan Transnational Access (TA) og Remote Access (RA) sem eru hluti af starfi INTERACT en það þýðir að erlendir vísindamenn geta bæði sótt um styrk til INTERACT til að vinna að rannsóknum sínum í setrinu eða fengið starfsmenn setursins til að sinna gagnaöflun fyrir sig. Í fyrra vann setrið að tveimur RA verkefnum og þrjú TA hópar dvöldu í setrinu við rannsóknir. Fljótlega mun koma í ljós hversu margar umsóknir bærust um RA aðstoð eða dvöl í setrinu fyrir TA hópa árið 2020. INTERACT II og INTERACT III skarast þar sem fyrri lotunni lýkur ekki fyrr í haust en sú seinni hefst formlega 1. janúar 2020. Fundir á vegum samtakanna verða því tveir í ár, upphafsfundur INTERACT III verður haldinn í suður Svíþjóð í byrjun febrúar en lokafundur

INTERACT II verður haldinn í september. Forstöðumaður Þekkingarsetursins mun sækja báða fundina.

Styrkt verkefni

Þekkingarsetrið fékk í lok síðasta árs styrk að upphæð 1 milljón króna úr Uppbyggingarsjóði Suðurnesja til að vinna verkefnið Náttúrufræði og umhverfisvernd fyrir börn. Verkefnið gengur út á að auka áhuga og þekkingu barna og ungmenna á náttúrufræðum og umhverfisvernd, stuðla að nýjum tækifærum í útikennslu og vettvangsnámi á Suðurnesjum og að kynna Reykjanes UNESCO Global Geopark og landvætti Reykjanes fyrir börnum og ungmennum í gegnum heimsóknir skólahópa í Þekkingarsetur Suðurnesja. Um 1.200 nemendur á leik- og grunnskólastigi heimsækja Þekkingarsetrið á hverju ári og er markmiðið með verkefninu að gera skólahópastarfið markvissara og faglegra með aðkomu náttúrufræðikennara frá Fjölbrautaskóla Suðurnesja og tengingu við Reykjanes Geopark. Venjulega hefjast heimsóknirnar á fjöruferð út á Garðskaga til að safna lífverum og stefnt er að því að náttúrufræðikennari muni fylgja skólahópunum í þær ferðir og halda fræðslunni áfram þegar komið er í setrið.

Þekkingarsetrið var samstarfsaðili að einni umsókn í Uppbyggingarsjóðinn í ár og fékk það verkefni úthlutun. Það er landvættaverkefni Reykjanes UNESCO Global Geopark og Markaðsstofu Reykjanes sem unnið hefur verið að síðastliðin ár og framhald verður nú á. Markmiðið með verkefninu er að þróa nýja talsmenn, í formi teiknimyndapersóna, fyrir Reykjanes sem munu koma upplýsingum og fróðleik á framfæri við börn og ungmenni.

Hlutverk Þekkingarsetursins í verkefninu er ráðgjöf og vinnsla upplýsinga er snúa að náttúru og dýralífi. Hér að framan má sjá landvættina fjóra sem skapaðir hafa verið, Reykjanes-skottan, Brimir hafmaður, Beggi berggrisi og Berglind blómadís. Verkefnið hlaut nýverið styrk frá Ferðamálastofu til gerðar ferðakorts og litabókar fyrir börn. Kortið er hugsað til að auka við afþreyingarmöguleika fjölskyldna á ferð um Reykjanesið auk þess sem börnin munu kynnst svæðinu betur með hjálp landvættanna. Forstöðumaður Þekkingarsetursins og verkefnisstjóri Reykjanes Geopark héldu rýnifund með nokkrum nemendum úr 2. - 6. bekk í Holtaskóla í Reykjanesbæ í lok síðasta árs til að fá þeirra tillögur og ábendingar fram, og var fundurinn bæði gagnlegur og skemmtilegur. Vinna við verkefnið heldur áfram á næstu mánuðum og afurðirnar munu væntanlega verða tilbúnar síðar á árinu.

Háskólanám

Eftirfarandi námskeið við Háskóla Íslands verða kennd að hluta eða öllu leyti af Dr. Halldóri Pálmari Halldórssyni, forstöðumanni Rannsóknaseturs HÍ á Suðurnesjum, Dr. Sindra Gíslasyni, forstöðumanni Náttúrustofu Suðvesturlands, og Hermanní Dreka Guls, líffræðingi hjá Rannsóknasetri HÍ á Suðurnesjum, ýmist hjá HÍ eða í Þekkingarsetri Suðurnesja:

Vor 2020

- Eiturefnavistfræði
- Vettvangsnámskeið í vistfræði
- Leiðsögunám á háskólastigi - Náttúra Íslands (Endurmenntun Háskóla Íslands)

Haust 2020

- Lífheimurinn
- Sjávarhryggleysingjar

Vegna niðurskurðar hjá HÍ síðustu ár hafa færri námskeið komið með nemendum í verklega kennslu í setrið en áður og er það áhyggjuefni. Þegar hópar koma hafa líffræðingar Þekkingarsetursins, Náttúrustofu Suðvesturlands og Rannsóknaseturs HÍ komið að kennslunni.

Háskólanemar sem vinna að lokaverkefnum sínum í líffræði hjá stoðstofnunum Þekkingarsetursins eru þrír talsins í ár, einn BS nemi, einn meistaranemi og þrír doktorsnemar. Verkefnin eru fjölbreytt og snúa að rannsóknum á áhrifum mengandi efna á krækling, grjótkrabba, farfuglum og nýtingu þara.

Tveir háskólanemar í grunnnámi, búsettir á Suðurnesjum, hafa síðastliðna mánuði nýtt sér námsaðstöðu Þekkingarsetursins og munu gera það áfram í ár.

Líffræðinemendur við Háskóla Íslands munu koma í sína árlegu vísindaferð í Þekkingarsetrið um miðjan febrúar.

Samþætting þekkingarstarfs

Síðustu fjögur ár hefur Þekkingarsetrið séð um skipulagningu og framkvæmd starfsgreinakynningar fyrir nemendur í 8. og 10. bekkjum á Suðurnesjum, fyrir hönd Sambands sveitarfélaga á Suðurnesjum (SSS). Fyrstu þrjú árin var það í gegnum Sóknaráætlunarverkefni en í fyrra var kynningin haldin þrátt fyrir að því verkefni væri lokið. Mikil ánægja er með starfsgreinakynninguna á meðal nemenda, skóla og atvinnurekenda á svæðinu og vonumst við hjá Þekkingarsetrinu til þess að kynningin verði áfram hluti af Sóknaráætlun svæðisins og að skipulagning hennar og framkvæmd verði áfram í okkar höndum, enda góð reynsla komin á þá vinnu og kynningin gengið mjög vel.

Fræðsla í tengslum við sýningar Þekkingarsetursins

Á starfsárinu verður haldið áfram að kynna sýningar Þekkingarsetursins, sem eru fjórar talsins, fyrir leik-, grunn- og framhaldsskólum um allt land sem fróðlega og skemmtilega viðbót við kennslu í náttúrufræði, sögu og frönsku. Glæsileg viðbót við sýninguna Heimskautin heilla er myndskreytt barnabók um ævi Jean-Baptiste Charcot sem prentuð hefur verið í þremur útgáfum, á íslensku, ensku og frönsku. Nú hefur verið gerð hljóðupptaka af sögunni á íslensku, ensku og frönsku svo hægt er að hlusta á hana á meðan sýningin er skoðuð. Þá verður íslenska hljóðupptakan notuð þegar skólahópar koma í heimsókn í setrið. Styrkur frá belgískum velgjörðarmanni sýningarinnar, Dr. Bernard D'or, var nýttur til verkefnisins.

Metaðsókn leik- og grunnskólahópa var að sýningunum síðasta vor, en yfir 1.200 nemendur heimsóttu þær, og vonast er til að aðsóknin verði svipuð í ár. Skólahópar sem koma í heimsókn byrja á því að fara í fjöruna á Garðskaga til að tína lífverur sem þeir taka með sér í Þekkingarsetrið. Nemendurnir skoða lífverurnar í víðsjám, fara í ratleiki um húsið, hlusta á sögu Charcot og grilla svo gjarnan pylsur áður en haldið er heim. Vonandi á fjöldinn enn eftir að

aukast næsta vor þegar fræðslugildi heimsóknanna verður meira með aðkomu náttúrufræðikennara. Rafrænt kynningarefni er sent út á hverju ári til fjölmargra leik-, grunn- og framhaldsskóla.

Undir lok síðasta árs barst formleg beiðni frá Náttúruminjasafni Íslands um lán á uppstoppaða rostungnum sem er einn af aðalmunum náttúrusýningar Þekkingarsetursins og í eigu Suðurnesjabæjar. Náttúruminjasafnið vinnur að uppsetningu tímabundinnar sýningar um rostunga sem stefnt er að því að opna 1. mars næstkomandi í Perlunni. Gert er ráð fyrir því að sýningin standi í 6-8 mánuði og að því loknu mætti færa hana annað sé vilji fyrir því. Bæjarráð Suðurnesjabæjar tók ákvörðun um að lána safninu rostunginn tímabundið. Rostungurinn verður því ekki til sýnis í Þekkingarsetrinu á meðan sumaropnun stendur yfir í ár en hægt verður að heimasækja hann á sýningu Náttúruminjasafnsins.

Endurnýjun á sjávardýrabúrum náttúrusýningar Þekkingarsetursins stendur yfir nú í byrjun árs. Glerbúrunum sem voru farin að láta á sjá verður skipt út fyrir ný búr og öll umgjörð um búrin verður endurnýjuð ásamt lýsingu. Sýningar Þekkingarsetursins eru auglýstar eins og efni leyfa, til dæmis í Safnabókinni, bæklingnum Around Iceland, í kynningarefni flugvéla Icelandair og á Finna.is en auk þess eru heimasíða og Facebook síða setursins virkir miðlar.

Símenntun og samstarf við menntastofnanir og fyrirtæki

Samstarf við Miðstöð símenntunar á Suðurnesjum

Þekkingarsetur Suðurnesja heldur símenntunarnámskeið á sviði náttúrufræða og tengdra greina á hverri önn í samstarfi við Miðstöð símenntunar á Suðurnesjum (MSS). Námskeiðið sem haldið verður hjá setrinu í samstarfi við MSS vorið 2020 er:

- Moltugerð fyrir byrjendur

Námskeið setursins og MSS eru haldin af Þekkingarsetrinu en auglýst af MSS, bæði á heimasíðu beggja stofnana og í bæklingi sem er gjarnan dreift á Suðurnesjum. MSS sér auk þess um skráningu á námskeiðin. Skipulag námskeiða haustmisseris 2020 verður ekki endanlegt fyrr en næsta sumar.

Samstarf við menntastofnanir á Suðurnesjum

Þekkingarsetrið er í góðum tengslum við Fjölbautaskóla Suðurnesja, Fisktækniskóla Íslands, Geocamp Iceland, Keili og leik- og grunnskóla á svæðinu enda koma margir þeirra með nemendur sína í heimsókn í setrið á hverju ári. Líffræðinemendur úr FS koma gjarnan til að kynna sér rannsóknahluta setursins. Þekkingarsetrið veitir einum útskriftarnemanda frá

Fjölbrautaskóla Suðurnesja viðurkenningu fyrir framúrskarandi árangur í náttúrufræðigreinum að hausti og vori. Sömuleiðis fær einn útskriftarnemandi frá Grunnskólanum í Sandgerði viðurkenningu að vori. Samstarf við Fjölbrautaskóla Suðurnesja verður meira en venjulega í ár vegna samstarfsverkefnis sem Þekkingarsetrið hlaut styrk til að vinna úr Uppbyggingarsjóði Suðurnesja í lok síðasta árs og fjallað hefur verið um.

Geocamp Iceland stendur fyrir námskeiði í samstarfi við Sciencetalenter Danmark í Sorö um miðjan janúar og var forstöðumanni Þekkingarsetursins boðin þátttaka. Markmiðið með námskeiðinu er að kynna starf Sciencetalenter Danmark/Asra, sem eru raungreinabúðir fyrir nemendur á grunn- og framhaldsskólaaldri, fyrir þátttakendum sem koma frá Félagi raungreinakennara í framhaldsskólum, Félagi líffræðikennara, Fjölbrautaskóla Suðurnesja og Reykjanes Geopark auk Þekkingarsetursins. Áhugi er fyrir því hjá Geocamp Iceland að setja upp raungreinabúðir hér á landi fyrir íslenska nemendur sem skara fram úr í náttúrufræðigreinum, og yrði Þekkingarsetrið aðili að slíkum búðum ef af verður.

Þetta starfsár má gera ráð fyrir talsverðum samskiptum við grunn- og framhaldsskóla sem og sveitarfélögin á Suðurnesjum vegna starfsgreinakynningar fyrir grunnskólanemendur sem vonandi verður haldin í október. Þá verða samskipti við atvinnurekendur á svæðinu auk þess mikil af sömu ástæðu.

Samstarf við stofnanir og fyrirtæki

Þekkingarsetur Suðurnesja er í samstarfi við ýmsar stofnanir og fyrirtæki á Suðurnesjum og víðar, til dæmis vegna rannsóknaverkefna, námskeiðahalds, móttöku hópa og uppákoma í setrinu. Setrið er aðili að Reykjanes UNESCO Global Geopark, Markaðsstofu Reykjanes og Sjávarklasnum á Suðurnesjum. Í aðildinni felast meðal annars samráðsfundir og samstarfsverkefni. Þá er forstöðumaður Þekkingarsetursins aðalfulltrúi Reykjanes Geopark í verkefnaráði Landsnets vegna Suðurnesjalínu 2.

Í ár verða samskipti við Reykjanes Geopark, Geocamp Iceland og Markaðsstofu Reykjanes talsverð vegna þátttöku í ýmsum verkefnum.

Samstarf við önnur Þekkingarsetur

Þekkingarsetrið er í ágætum tengslum við önnur Þekkingarsetur á landinu. Sjötti ársfundur þeirra og sambærilegra stofnana var haldinn síðasta haust hjá Þekkingarsetri Vestmannaeyja, að endingu í fjarfundi vegna veðurs. Staðsetning og tímasetning ársfundar þessa árs hefur ekki verið ákveðin. Forstöðumaður Þekkingarsetursins sækir ársfundina.

Kynning fyrir almenning á starfsemi Þekkingarsetursins

Þekkingarsetrið tekur þátt í Safnahelgi á Suðurnesjum sem haldin er í mars ár hvert og býður þá gestum á sýningarnar að kostnaðarlausu. Í fyrra tók setrið auk þess þátt í Sólseturshátíðinni í Garði með sama hætti.

Síðustu ár hefur verið opinn dagur hjá Þekkingarsetrinu á Sandgerðisdögum í lok ágúst og leggur þá fjöldinn allur af fólki leið sína í setrið. Í ljósi sameiningar sveitarfélaganna Sandgerðis og Garðs í Suðurnesjabæ má gera ráð fyrir breytingum í tengslum við bæjarhátíðirnar tvær en eftir á að koma í ljós með hvaða hætti það verður og hver aðkoma setursins verður að þeim.

Hér hefur verið farið stuttlega yfir þau verkefni sem liggja fyrir hjá Þekkingarsetri Suðurnesja í ársbyrjun 2020. Ekki er ólíklegt að fleiri verkefni bætist við þegar líða tekur á árið.

Hanna María Kristjánsdóttir
Forstöðumaður Þekkingarseturs Suðurnesja